

המחוקק השוודי החליט לעקור את הזנות מהשורש, והצליח במידה רבה. השורש לדעתו, היה הביקוש של גברים לזנות. ללא הביקוש, תעשיית הזנות העולמית לא הייתה פורחת ומשגשגת. "בשוודיה זה היה מובן", טוענת עו"ד גניאלה אקברג, "שכאם החברה רוצה להגן על עקרונות החוק והשוויון הפוליטי, הכלכלי והחברתי של נשים וילדות, היא חייבת לדחות את הרעיון השנשים וילדים, ובעיקר ילדות, המספרים מגלים את העוצמה הכלכלית של "התעשייה". בישראל לבדה היא מגלגלת הם סחורות שניתן לקנות, למכור מיליארד דולר בשנה. צילום: אייל און ולצל מינית על ידי גברים"

סחר בנשים וניצול מיני לשם עשיית רווח היא בעיה כלל עולמית. ההערכה היא שלמעלה מ-4 מיליון נשים מנוצלות מדי שנה על ידי סוחרים אדם. בשנת 2009 הגדירה הניצבות האירופית את התופעה כפשע חמור והפרה בוטת של זכויות אדם ובקשה להציב את המלחמה בנושא בסדר עדיפות גבוה.

בשנת 2005 פרסם הסופר השוודי סטיג לרסון את הכרך הראשון מטריולוגיית המילניום: "נערה עם קעקוע דרקון". מן הספר, שהפך לרב-מכר, נמכרו 14 מיליון עותקים ברחבי העולם. הספר "נערה עם קעקוע דרקון" נקרא בשפת המקור "גברים ששונאים נשים", שם בוטה, אשר בתרגום לאנגלית ולעברית שונה כליל.

על פי העלייה, מיכאל בלומקוויסט, עיתונאי מפורסם בשוודיה, עבד יחד עם עיתונאי צעיר בשם דאג סוונסון על תחקיר שיזעזע את המדינה בנושא הסחר בנשים. לפני פרסום התחקיר, דאג וחברתו (החוקרת את הנושא גם היא) נרצחים ומי שמואשמת היא ליסבת סלאנדר, האקדמית מוכשרת וידידתו של בלומקוויסט. ליסבת, גיבורת הטריולוגיה, נקראת על שם נערה אחרת, אשר במציאות הייתה קורבן לאונס קבוצתי. מחבר הספר, סטיג לרסון, היה עד בגיל 15 לאונס זה ואחד מידידיו סיפר שהוא מעולם לא סלח לעצמו על שלא הצליח לסייע לה. (Penny, Laurie (2010-09-05). Girls, tattoos and men who hate women. New Statesman)

האונס הוא גורם מרכזי בעניין. ד"ר ענת גור, מתמחה בטראומות מיניות, ראייה בספרה "מופקרות" את אחד הסרטורים והוא מפרט את הכישורים הנדרשים לעיסוק בזנות: " יופי, כן, מומחיות במתן שירותי מיין? זה ניתן ללמוד בקלות יותר רבה ממה שניתן לחשוב. אבל מה שהכי חשוב זה ציות, צייתנות. וכיצד משיגים צייתנות? אתה משיג צייתנות אם אתה משיג נשים שנאנסו על ידי אבותיהן, הודדים שלהן, האחים שלהן, אתה יודע, מישהו שהן אהבו ופחדו לאבד, כך שהן לא העזו להתנגד".

הטריולוגיה של לרסון פורסת את מתווה הקשרים: כלכלה- פוליטיקה- עיתונות חוקרת בקריסה- וארגוני פשיעה, דבר המאפשר לסחר בנשים, לניצול ולאלימות נגדן להתקיים. כל חלק בספר נפתח בנתונים סטטיסטיים "יבשים" על אודות האלימות כלפי נשים בשוודיה: 18% מהנשים בשוודיה היו בתקופה כלשהי בחייהן קורבן לאימים מצד גבר; 46% מהנשים נחשפו לאלימות מצד גבר; 13% מהנשים נחשפו לאלימות מינית חמורה מחוץ לנישואים או לזוגיות ו- 92% מהנשים בשוודיה שנחשפו לאלימות מינית לא דיווחו למשטרה על התקרית האלימה האחרונה. לאור כל אלה, אולי אין זה מפתיע שדווקא בשוודיה החליטו להרים את הכפפה ולחוקק חוק כנגד הסחר בנשים.

תעשייה שמגלגלת מיליונים

ההנחה היא שסחר בנשים מתקיים כאשר תנאי השוק הופכים אותו למשתלם כלכלית. רק לשם הדוגמה נספר, כי בישראל לבדה גלגלה תעשיית הזנות והסחר בנשים מיליארד דולר בשנה. הנשים עובדות שבעה ימים בשבוע בין 14 ל- 18 שעות ביום. על כל קליינט כ-120 שקלים, מתוך סכום זה, 100 שם הולכים לסוחר, ורק 20 ש"ח אליהן, ומזה הן צריכות לפדות את עצמן. (דו"ח ועדת החקירה הפרלמנטרית למאבק בסחר בנשים בראשות זהבה גלאון, 2005).

יהודה פשר, מי שהיה מנכ"ל הרשות לאיסור הלבנת הון, מציין כי האו"ם העריך את היקף הסחר בבני-אדם בעולם בכחמישה מיליארדי דולר בשנה. בית בושת קטן, שבו פועלות שמונה עד עשר נשים, מרוויח כ-215,000 דולר בחודש. המחיר לאשה מסתכם באלפי דולרים, בין 3,000 - ל 15,000 דולר לערך. מדובר אפוא בתעשייה שלמה שבקונסטרוקציות שונות של שימוש בחוק איסור הלבנת הון, "מגלגלת" מיליונים רבים של דולרים.

העובדות מלמדות כי הסוחרים משתייכים לארגוני הפשע המאורגן ואלו מתנהלים כמו כל איש עסקים המעוניין למקסם את רווחיו. אחד הגורמים המרכזיים בתחשיב הכלכלי הוא המסגרת החוקית בה פועלת הזנות.

ד"ר אגטיס (Aghatise Esohe), המשמשת כמומחית לנושא באו"ם טוענת כי זה בלתי אפשרי להילחם בתופעה על ידי הטלת

היקף
הזנות
והסחר
בנשים
וילדות
לצורך
ניצול מיני
הלך וגדל
בעשורים
האחרונים.
תעשיית
הזנות
התפשטה
ברחבי
העולם
והוצדקה
באמצעות
תיאוריות
של כלכלת
השוק.
שוק בו
נשים
וילדות הן
רק פריט
נוסף מבין
רבים
העומדים
למכירה.
בדרך זו
הפך
הסחר
בנשים
וילדות
לצורכי
רווח
לאחד
המפעלים
בעלי
הצמיחה
המהירה
בעולם
אחרי
סמים

וסחר נשק

סקנציות על הזנות עצמן. יותר מכך, לדבריה: "הטענה שהסדרת הזנות תגן טוב יותר על נשים בזנות היא מטעה. הזנות, כשלעצמה, היא צורה של אלימות כנגד נשים ושליה של זכויות האדם הבסיסיות שלהן".
 Violence Against Women, Oct. 2004) <http://prostitution.procon.org/view.source.php?sourceID=000384>

גישה זו קנתה לה שביטה בקרב כמה ממשלות כמו נורווגיה ושוודיה, אשר החליטו לא להפוך את הזנות לחוקית ולהרשיע את הלקוח.

זנות הלקוחות

"בשנה שמלאו לי תשעים ביקשתי להעניק לעצמי ליל האבה מטורפת עם נערה בתולה. זכרתי ברוסה קברקס, בעלת מוסד חשאי שנהגה להודיע ללקוחותיה הנאמנים כל פעם שהיתה לה סחורה חדשה. אף פעם לא התפתיתי לך ולא לשום פיתוי אחר מפיתוייה המגונים הרבים, אבל היא לא האמינה בטוהר עקרונותי. גם המוסר הוא עניין של זמן, היתה אומרת בחיך מרושע, 'אתה עוד תראה'. היא היתה קצת יותר צעירה ממני, ולכל כך הרבה נשים לא שמעתי ממנה, עדשבוודאי כבר יכלה להיות מתה. אבל מיד כשענתה, אחרי הצלצול הראשון, הכרתי את קולה בטלפון, והודעת לי ישר ולעניין:
 'היום כן'."

(הפתיעה של "זיכרונות מהזנות העצובות שלי" מאת גבריאל גרסיה מארקס)

בסיפורו של מארקס, מדובר בשיש בן תשעים הבוחר בזונה כמתנת יום הולדת לעצמו. אך מי הם הלקוחות הזנות ה"רגילים"? מהו הפרופיל שלהם?

על שאלה זו ענה לחה"כ זבא גלאון, יו"ר ועדת החקירה הפרלמנטרית לעניין הסחר בנשים, אחד מבעלי בתי הבושת:

"אני יכול לומר לך סתם שבביל שתיבנו, שהיה לי ראש עיר מאוד מפורסם שהיה לוקח חדר במלון ומזמין שירותי אסדו, והיה לי רב מפורסם שהיה בא ומזמין בחורה והיה מקיים אתה יחסי מין בתנוחה של כלב, והיה מבקש ממנה שתנבח. היה לי שחקן קולנוע מאוד מפורסם, שהיה מבקש שתוך כדי קיום יחסי המין החתול שלו יהיה ביחד אתם במיטה וישרוט את הבחורה. ומצד שני - הלקוחות הם חיילים, אנשים רגילים לגמרי."

זה מתחלק לשתי קבוצות, בשעות היום באים אנשים נשואים, שמאוד פוחדים לחפש קשר מחייב, ואז הם פשוט באים, משלמים 200 שקל ואין להם שום מחויבות. בשעות הערב באים אנשים לא נשואים שפשוט אין להם חברה קרובה והם רק מחפשים פורקן אישי; באים, משלמים והולכים. אני יכול לומר לכם למשל, שהאנס הסדרתי המפורסם היה לוקח מאוד מאוד קבוע באחד מבתי-הבושת ברמת-גן. הוא היה מגיע לשם כל יום, ויש לי הרגשה מאוד רצינית שהרבה מהפעמים שהוא היה שם אולי נחסף אונס של בחורה אחרת."

דבריו משתלבים היטב עם מאמר שפורסם בינואר 2009 ב-Scientific American ומנסה להתחקות אחר הסיבות המניעות גברים לפנות לזנות. מחקרים המצוטטים במאמר מעריכים כי אחוז הגברים המבקרים זנות משתנה ממדינה למדינה. מ-16% במדינות כמו ארה"ב ועד 90% במקומות כמו תאילנד. ככל הנראה יהיה מדויק יותר להניח כי מדובר בטווח שבין 16% ל-39% ברחבי העולם. (Nikolas Weserhoff, Why Do Men Buy Sex, Scientific American).

מושל מדינת ניו יורק לשעבר, אליוט ספיצר, איש נשוי ואב לשלושה ילדים, שילם 4,300 דולר ללילה עבור בילוי עם זונה אותה הזמין משרות זנות יוקרתי "מועדון הקיסרים" (The Emperors Club VIP). חשיפת הפרשה והשפלתו הפומבית הובילו לפטוריו, אך הוכיחו פעם נוספת כי לקוחות הזנות מגיעים מכל החתכים, ללא אבחנה בגזע, מצב כלכלי או גיל.

ספיצר ממשיך לדבוק במדיניות השתיקה ביחס לפרשה ולמניעיו. אך התחקות אחר הסיבות האפשריות לשימוש בשירותי מין אינה מעלה הסבר אחד המתאים לכל הגברים. המאמר ב-Scientific American מפרט את המרכזיות שבהן:

גברים המכורים למין, מונעים מכורח, והם מתמודדים עם צורך שלעולם אינו יודע שובע ומצויים במצב תמידי של תסכול; גברים הרואים בבניית מערכת יחסים אמיתית סיכון, בין היתר, בשל פחד מאינטימיות, יבקרו לעיתים קרובות את אותה זונה וישגו באשליה על מערכת יחסים אמיתית עמה. אחד המוטיבים של פנטזיה זו היא שבניגוד לאישה או חברה אמיתית, זו אינה דורשת איזשהו רגש בחזרה. סיבה נוספת שמציינים חוקרים היא שנאת נשים, פשוטה כמשמעה. עבור גברים אלה הכנעת הנשים והשפלתן ממלאת צורך. (Allan Schwartz, Why Do Men Go To Prostitutes, MentalHelp.net, 2008).

למעשה, מניעים אלה תואמים את תפיסת הזנות הרווחת: "מאז ומתמיד ניתנה לגיטימציה לצריכה גברית של שירותי מין, והזנות או ההליכה לזונה קושרו ליצר המיני הגברי הטבעי, שנתפס בהקשר זה כחלק בלתי נפרד ממהותה של הגבריות. מן הצד האחר, החברה כולה הייתה שותפה לגינוי של העיסוק הנשי בזנות, שהוצג כפחות ערך, כלא-מוסרי וכלא מהוגן" (נויה רימלט, על זנות, מגזר ומשפט פלילי, משפט וממשל, "ג", תשע"א)

הרשתת הלקוח

במאמרה על הצעת החוק להפלת צרכני זנות סוקרת ד"ר נויה רימלט את ההתפתחויות המשפטיות ביחס לזנות. המדינה הראשונה בה טופלה הזנות בחקיקה הפלילית הייתה אנגליה. אך לא חלילה מתוך דאגה לזונה, אלא בשל הרצון לשמור על האינטרס הציבורי. בראשית המאה התשע עשרה נתפסה הזנות כמטרד פוטנציאלי ומשום כך חוקק בשנת 1824 "חוק השוטטות", אשר העניק למשטרה סמכות לטפל ב"זונה מצויה", המתנהגת "באופן פרוע ומגונה". בשנת 1839 "חוק המשטרה העירונית" נתן למשטרה סמכות לקנס זונה ששידלה עוברים ושבים לקיים עמה מגע מיני. אולם מעשה הזנות עצמו לא נאסר בחוק. לאחר מכן, התווסף לעיסוק המשפטי בזנות גם אינטרס של הגנה על בריאות הציבור. כלומר, הגנה על בריאות הגברים הצורכים את השירות. "חוק המחלות המדבקות" משנת 1864 אפשר לכל שוטר לכפות בדיקה רפואית גניקולוגית ובדיקת לוע על כל אישה שזוהתה כ"זונה רגילה". במידה והתגלה כי היא חולה במחלת מין, הרי שניתן היה לאשפזה בכפייה לשלושה חודשים ולאחר מכן הוארך משך האשפוז לתשעה חודשים.

הפעם הראשונה שניתנה לגיטימציה מסוימת לגיוסו של המשפט הפלילי להגנתן של זנות הייתה ב-1954 במסגרת ועדת וולפנדן (Wolfenden) האנגלית, אשר הכירה בצורך להטיל איסורים פליליים על מקרים בהם הזנות היא תוצר של ניצול והשחתה של חלשים וצעירים.

אבחנה זו בין "זנות חופשית" ל"זנות בתנאי ניצול" אינה עומדת במבחן המציאות. הספרות המחקרית מעידה כי נשים העוסקות בזנות נכנסו לעולם זה בגיל צעיר מאוד, בדרך כלל בגיל ההתבגרות, על פי רוב חוו ניצול מיני והתעללות, ברחו מן הבית והן סובלות ממצוקה כלכלית והתמכרויות. יותר מכך, מחקר שבחן את טיב הפגיעה והנזקים הכרוכים בעיסוק בזנות בתשע מדינות שונות מגלה כי שיעורי הפגיעה הפיזית, המינית והנפשית בעוסקות בזנות הם גבוהים ביותר ואין הבדל של ממש בנתונים בין זנות הרחוב לזנות במקומות הנחשבים מוגנים יותר.

היקף הזנות והסחר בנשים וילדות לצורך ניצול מיני הלך וגדל בעשורים האחרונים. תעשיית הזנות התפשטה ברחבי העולם והוצדקה באמצעות תיאוריות של כלכלת השוק. שוק בו נשים וילדות הן רק פריט נוסף מבין רבים העומדים למכירה. בדרך זו הפך הסחר בנשים וילדות לצורכי רווח לאחד המפעלים בעלי הצמיחה המהירה בעולם אחרי סמים וסחר נשק, מספרת גאנילה אקברג, עו"ד המתמחה בזכויות אדם של נשים וילדות. הזנות הפכה לשעשוע מין לגיטימי בו מחליפים שירות תמורת כסף ובחלק מהמדינות, הזנות התקבלה כסוג של עבודה חוקית ומקובלת.

לא כל מדינה מוכנה לראות בזנות מסלול קריירה מקובל ולא כל מדינה מסכימה למסחר ניצול מיני של נשים ולהפוך אותו לחוקי. ממשלת שוודיה העמידה בראש סדר העדיפויות שלה את המלחמה בזנות ובסחר בבני אדם ופעלה ברמה הלאומית והבינלאומית כאחד. פעולתה זו הייתה חלק חיוני מהמאמץ ליצור חברה נעשויות ודמוקרטית, המאמינה בשוויון בין המינים ומכירה בזכות להשתתפות שווה של גברים, נשים, ילדים וילדות בכל תחומי החברה. "בשוודיה זה היה מובן", טוענת אקברג, "שאם החברה רוצה להגן על עקרונות החוק והשוויון הפוליטי, הכלכלי והחברתי של נשים וילדות, היא חייבת לדחות את הרעיון שנשים וילדים, ובעיקר ילדות, הם חסרות שניתן לקנות, למכור ולנצל מינית על ידי גברים".

המחוקק השוודי חלטים לעקור את הזנות מהשורה. שורה של ביקוש של גברים לשירות. ללא הביקוש תעשיית הזנות העולמית לא הייתה פורחת ומשגשגת. יותר מכך, בשוודיה לא נתפסה הזנות כבעיה חמורה המזיקה לנשים וילדות בלבד אלא לחברה כולה. (The Swedish Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services, Gunnilla Ekberg, VIOLENCE AGAINST WOMEN / October 2004)

תפקידן המכריע של תנועות הנשים השוודיות

עניין זה עמד בבסיס ההחלטה של שוודיה. במקום לבחון את הזנות מבחינה מוסרית, החליט המחוקק השוודי להגדירה כפרקטיקה פוגענית אשר חברה המחויבת לשוויון בין המינים וזכויות אדם אינה יכולה להסכים לה.

היזומה להפלת הלקוחות מקורה בתנועת הנשים השוודית. הפמיניסטיות ניתחו את מעמד הנשים בחברה ובכלל זה כיצד הגברים משתמשים בנשים ובילדות לזנות. מאז שנות השמונים הן דרשו להפיל את הגברים הללו וראו בנשים ובילדות המצויות במעגל הזנות קרובות של אלימות גברית הזקוקות לעזרה. ב-1987 היה החוק חלק מתכנית הפעולה של מקלטי הנשים בשוודיה והן הפעילו לחצים ולובי מסיבי על חברות הפרלמנט השוודי הממפלגות השונות. בעקבות עבודתן של שתי ועדות, האחת בנושא הזנות והשנייה בנושא אלימות כלפי נשים, הובא החוק לפרלמנט, אושר עם מעט התנגדויות, נכנס לתוקף והפך לחלק מהחוק להגנת נשים שנחקק ב-1998 (Act on Violence Against Women).

ב-1 בינואר 1999 נכנס לתוקפו החוק האוסר על רכישת שירותי זנות. החוק הכיר באחריות הפלילית של גבר הקונה נשים או גברים למטרות של ניצול מיני. חוק זה מהווה חלק מהותי מהאסטרטגיה השוודית הכוללת של מלחמה בזנות ובסחר בבני אדם.

חשוב לציין, כי מלחמה בזנות ובסחר בבני אדם דורשת הסתכלות מערכתית, שינוי מדיניות בתחומים שונים ושיתוף פעולה בין הסקטור הציבורי והפרטי. בשוודיה נרתמו לפעולה משותפת משרדי הממשלה, הרשויות הציבוריות, ארגוני הנשים, המקלטים לנשים וארגוני החברה האזרחית.

העבירות בחוק כוללות את כל התצורות של שירותי מין. בין אם אלו נרכשים ברחוב, בבתי בושת, במה שמכונה, "מכוני עיסוי", שירותי ליווי ובנסיעות דומות אחרות. העובר על החוק צפוי לקנס שווה ערך ל-50 ימי עבודה

או מאסר של עד שישה חודשים. תקופת המאסר הארוכה ביותר שניתן להשית בגין עבירה אישית על החוק יכולה להגיע לעשר שנים. הניסיון לרכוש שירותי מין אף הוא בבחינת עבירה בת-ענישה, על פי החוק.

ואולם, יכולות האכיפה של החוק, מוגבלות. במקרים רבים הזנות אינן מעונינות לשתף פעולה עם המשטרה. מר אנדרס אוילונד, המתאם לענייני סחר בבני-אדם במשרד החוץ של שבדיה, מסר לוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים בכנסת את הפרטים האלה:

"מספר הגברים שהועמדו לדין [בשוודיה] והורשעו הוא יחסית נמוך, מספר מאות לשנה. בשנת 2000

מתוך 92 חשודים 22 הורשעו. ב-2001 מתוך 86 חשודים 20 נקנסו. ב-2005 היו לנו 460 חשודים

כי ניהלנו מבצע, אך מתוך 460 אלה רק 48 גברים הורשעו. אני לא מדבר על סחר, אלא על קניית

שירותי מין בלבד. זה מוכיח כמה קשה להוכיח זנות, כיוון שבדרך כלל העדה היחידה היא

הבחורה. יכולים להיות עדים אחרים שם אבל בדרך כלל המשטרה לא נוכחת במצבים כאלה,

כך שזה קשה להוכיח והעדים, הקורבנות, תלויים לעתים קרובות בלקוחות שלהן ויותר תלויים

בסרטורים שלהם. כך שאפילו במקרה הזה אתה צריך לערוך סידורים, לתת מחסה ותמיכה

לקורבן כדי שהיא תעיד נגד הקונה". (פרוטוקול מס' 11 משיבת ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים, 16 באוקטובר 2007 מצוטט ב"הפלת לקוחות הזנות", יהודה טראן, 23.9.2008)

ואף על פי כן, לפי נתוני הממשלה השוודית, הסחר בנשים פחת בעקבות החוק להפלת הלקוח. עו"ד אקברג (Ekberg) אשר שימשה כיועצת הממשלה השוודית לסחר בבני אדם טוענת שהחוק גרם לירידה בביקוש לשירותי מין והפך, עקב כך, את השוק השוודי לפחות משתלם כלכלית עבור הסוחרים. חוקר המשטרה שציטטו לשיחות סוחרי הנשים סיפרו כי הם בוחנים את המסגרת החקיקתית הנוכחית וסוברים את הזנות בהחלטתם לגבי ארצות היעד. במקרה השוודי, הפלת הלקוח יוצרת עבורם מספר קשיים: איבוד זמן יקר באספקת השירות מאחר זנות רחוב אינה בת קיימא; התמודדות עם חששם של גברים שוודים ממאסר והימנעותם מרכישת שירותי מין; צורך בהיערכות דיסקרטית. בנוסף, על מנת להתחמק ממעקב המשטרה, הסוחרים נדרשים להשתמש בכמה דירות המשמשות כבתי בושת, עלותן גבוהה ויש צורך בקשרים מקומיים. עזויות קורבנות הסחר מלמדות כי הסוחרים מעדיפים לפעול במדינות בהן היחס לזנות הוא סובלני והיא מותרת על פי חוק, העדפה זו באה לידי ביטוי מובהק בשוודיה בה אף החוק נגד סחר בבני-אדם אפשר לרשויות להיאבק נגד המנגנון הסובב את תעשיית המין. (The Law and Economics of International Sex Slavery, Prostitution Laws and Trafficking for Sexual Exploitation, Niklas Jakobsson and Andreas Kotsadam, February 2011 (European Journal of Law and Economics, February 2011)

טענות המתנגדים לחוק

אחת הטענות שעלתה מצד המתנגדים לחוק היא שהזנות לא מוגרה. נהפוך הוא, החקיקה גרמה לתעשיית המין "לרדת למחתרת". אחד מבעלי בתי הבושת בישראל, אמר בהקשר דומה כי

"אם המשטרה הייתה מחליטה לסגור את בתי-הבושת האלה, זה היה לוקח בדיוק חצי יום לסגור אותם, אבל אם יסגרו אותם זה יעשה בדיוק את ההיפך ממה שהוועדה הזאת מצפה. זה לא יגרום לכך שלא יהיו בתי-בושת, זה יגרום לכך שהם יהיו יותר מוחבאים ופחות נגישים. אני חושב שעדיף

למשטרה שבתי-הבושת יהיו נגישים ולא מוחבאים. מה שקרה בעקבות החוקים של הסחר, שכלל שהעבירות נעשות יותר מוחבאות ככה מבצעים אותם פושעים יותר בכדים, כי פעם כל אחד ברחוב היה יכול להרשות לעצמו, ממוני כשהיה לי בית-בושת". (עדות, דו"ח ועדת החקיקה הפרלמנטרית למאבק בסחר בנשים, 2005).

ניצחון החברה השוודית

ואולם, נראה שהיום התשובה לשאלה זו ברורה. ועדה ציבורית, בראשות שרת המשפטים השוודית, בחנה את פועלו של החוק והתוצאות שהניב בעשור האחרון. על פי דו"ח הוועדה פחתה זנות הרחוב במחצית לפחות, ולא נרשמה עליה בסוגי הזנות הגלויים פחות כגון פרסום שירותי זנות באינטרנט וכיו"ב. בנוסף, לא נמצאו תימוכין לטענה כי הזנות בשוודיה לא פחתה אלא רק שינתה פניה. מכאן שהאיסור הפלילי הביא להפחתת הזנות ויותר מכך, השינוי החוקי והפלת הלקוח השפיעו על התפיסות החברתיות הרווחות ביחס לזנות. סקרי דעת קהל שנערכו לפני החקיקה הפלילית ולאחריה מעידים כי למעשה החקיקה עצמה הייתה השפעה גדולה על מידת התמיכה הציבורית בעיקרון של הפלת זרעני הזנות, במיוחד בקרב אנשים צעירים. (ניה רימלט, משפט וממשל, י"ג, תשע"א)

עובדות אלו מתמודדות היטב עם שלושת הטיעונים המרכזיים של המתנגדים לרעיון הפלת לקוחות הזנות: הטיעון המציג את הזנות כתופעה חברתית מושרשת מקדמת דנא, שהינה חלק בלתי נפרד מכל חברה אנושית ולכן בלתי ניתנת לשינוי; הטיעון המתמקד בפונקציה החברתית של הזנות, כמספקת אפשרות לפורקן מיני לאוכלוסיות מיוחדות של גברים; והטיעון הנאחז בחופש הבחירה של הזונה, משל היה זה משלוח יד שהוא בבחינת משאלת לב.

הניסיון השוודי מלמד כי יש כוחו של המשפט הפלילי לתרום למהלך חינוכי ולשינוי עמדות בציבור וכי ניתן לנתק את הקשר שבין הביולוגיה הגברית לבין הצדקת הביקוש לזנות. דבר זה בא לידי ביטוי גם בסיפורו של ר' אליעזר בן דורדיא, במסכת עבודה זרה שבתלמוד הבבלי:

אמרו עליו על ר' אליעזר בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והייתה נוטלת כיס דינרין בשכרה, נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר (בשעת המעשה עצמו) הפיחה (הוציאה נפיחה מאחוריה). אמרה: כשם שנפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אליעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה.

הלך וישב בין שני ההרים וגבעות, אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר (ישעיהו נ"ד) כי ההרים ימוש והגבעות תמוטינה. אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר (ישעיהו נ"א): כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תיבלה.

אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר (ישעיהו כ"ד): וחפרה הלבנה ובושה החמה. אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר (ישעיהו ל"ד): ונמקו כל צבא השמים.

אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בכייה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: ר' אליעזר בן דורדיא מזומן לחי העולם הבא.

והגמרא מפרשת: כיוון שדבק בזנות כאחוז דיבוק — כעבודה זרה — היא הייתה לו כמינות. שערי השמים ננעלו בפניו משום שדבק בזנות כשם שבדבק באלוהים. לא בגלל המשגלים נענש — אלא בגלל ההשתעבדות הנפשית שלו, לא הייתה שונה מעבודה זרה.

המשפט 'אין הדבר תלוי אלא בי' מבא אצל הרמב"ם כחוויה של כוח, של אדם שמגלה את העוצמה הפנימית שבו. נראה כי החוק להפלת הלקוח ומיגור תופעת הזנות והסחר בבני אדם יחשוף את עוצמתנו כחברה.

הוספת תגובה

לנושא זה התפרסמו 0 תגובות

הוספת תגובה

© כל הזכויות שמורות לארץ אחרת

ics בבית אתרים